

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI U.E
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

DIASPORA – LEGISLAȚIE ȘI MODELE DE BUNE PRACTICI

Documentare și sinteză: Vlad Drăguș, expert parlamentar

Lucrarea poate fi accesată direct pe Intranet la pagina Direcției studii și documentare legislativă

* Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților

Cuprins

Considerații preliminare.....	4
Republica Cehă.....	4
Croația.....	5
Franta.....	6
Grecia.....	7
Irlanda.....	8
Italia.....	9
Lituania.....	10
Polonia.....	11
Portugalia.....	11
Slovacia.....	13
Slovenia.....	13
Ungaria.....	14
Webografie.....	15

Considerații preliminare

Statele membre ale Uniunii Europene sunt caracterizate de puternice identități naționale, având națiuni cu tradiții, cultură și limbă consolidate de-a lungul a multor secole. Fenomenul de migrațiune început în sec. al XVIII-lea a dus la apariția unor comunități europene foarte vizibile în alte continente, dar și în alte state europene.

Cu scopul de a menține legăturile și apartenența culturală a acestor persoane cu țara de origine, foarte multe state au adoptat politici în ceea ce privește relațiile cu persoanele cu origini din acel stat. Statele din fostul bloc comunist au abordat această chestiune în mod intensiv după 1989, pentru a corecta abuzurile politice care au determinat foarte mulți cetățeni să părăsească aceste state în timpul dictaturilor.

Această lucrare își propune să identifice legislație, bune practici și proiecte prin care statele membre U.E au abordat relațiile cu cetățenii lor aflați în străinătate.

Resurse utilizate

Bazele de date legislative puse la dispoziție de statele asupra cărora s-a realizat documentarea reprezintă sursa principală de documentare utilizată.

În completare surselor principale de documentare, pentru acest studiu au fost folosite și răspunsurile oferite de Parlamentele statelor membre ale U.E, oferite prin intermediul rețelei „European Center for Parliamentary Research and Documentation”, la solicitarea nr. 2811- Cooperation with emigrants.

Republica Cehă

Republica Cehă a luat unele măsuri în sensul apropierii de cetățenii care au emigrat în perioada dictaturii comuniste. Pe lângă crearea de legături culturale și diplomatice prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe, în 1993 guvernul a permis, de asemenea, emigranților să recâștige cetățenia cehă (cehoslovacă la acea vreme), în special în cazurile cetățenilor cărora le-a fost retrasă cetățenia după ce au părăsit țara.

Politica externă cehă se va concentra nu numai pe colaborarea cu comunitățile tradiționale de cehi formate în urma emigrării în special în secolele XIX și XX, ci și pe

expatriații care au dobândit o reședință permanentă sau de lungă durată în străinătate, ca urmare a unei mobilități internaționale mai intense.¹

În 2014, Republica Cehă a introdus în mod oficial posibilitatea dublei cetățenii, ca reacție la creșterea numărului de cehi care trăiesc în străinătate. Relațiile oficiale cu cehii din străinătate au fost limitate la protecția consulară tradițională, care se aplică în același mod cetățenilor care locuiesc permanent în străinătate, precum și persoanelor care migrează temporar. Nu a fost introdusă nicio strategie globală care să răspundă nevoilor diasporei.

Cele mai vizibile politici cu privire la relațiile cu diaspora au fost în domeniile educației, culturii și a drepturilor electorale.

Imaginea Republicii Cehe este promovată prin diverse forme de diplomație culturală a cărei public țintă sunt cetățenii cehi din străinătate. Cooperarea cu diaspora cehă reprezintă o modalitate importantă de promovare a reputației Republicii Cehe.

Croația

Legea privind relațiile dintre Croația și cetățenii croați din afara Republicii Croația² prevede:

În sensul prezentei legi, termenul „croați din afara Republicii Croația” are următorul înțeles:

1. Persoane cu apartenență la naționalitatea croată din Bosnia și Herțegovina (denumit în continuare: croați în Bosnia și Herțegovina);
2. membrii minorităților croate din țările europene (denumiți în continuare: minorități croate);
3. Croații care au emigrat în străinătate și în țările europene, precum și descendenții acestora (denumiți în continuare: emigranți croați/diaspora croată).

Comisia pentru croații din afara țării³ din cadrul parlamentului croat are atribuții în:

- formularea statutului juridic al comunităților etnice croate și al minorităților croate din alte țări;
- toate formele de cooperare internațională și de altă natură, ori de câte ori acest lucru este în interesul croaților care locuiesc în țările învecinate și în întreaga lume, precum și direcționarea sprijinului financiar aferent;

¹ https://www.mzv.cz/file/1574645/Concept_of_the_Czech_Republic_s_Foreign_Policy.pdf p. 12

² <https://www.zakon.hr/z/507/Zakon-o-odnosima-Republike-Hrvatske-s-Hrvatima-izvan-Republike-Hrvatske>

³ <https://www.sabor.hr/en/committees/committee-croats-outside-republic-croatia-10-term>

- promovarea programelor de reîntoarcere a croaților din străinătate;
- centralizarea inițiativelor și sugestiilor prezentate de croații din afara granițelor;
- menținerea unor contacte regulate cu reprezentanții croaților din afara granițelor;
- protecția drepturilor și intereselor cetățenilor croați care locuiesc în străinătate, precum și acordarea de forme speciale de sprijin și de protecție comunităților etnice croate din afara Republicii Croația.

Franța

În Franța, cetățenii diasporei sunt numiți francezi stabiliți în străinătate⁴.

Conform Legii 2013-659 privind reprezentarea resortisanților francezi stabiliți în afara Franței⁵: Organele reprezentative ale francezilor care locuiesc în afara Franței sunt:

- consiliile consulare
- Assemblée des Français de l'étranger

443 de consilieri consulari sunt aleși în 130 circumscripții. În funcție de numărul de francezi înscrși în registrele consulare, fiecare circumscripție poate acoperi o întreagă țară, o parte a unei țări sau mai multe țări.

Consiliile consulare au un rol consultativ în ceea ce privește cererile (către autoritățile franceze) pentru:

- subvenții acordate organismelor locale de ajutor și solidaritate;
- Alocații sau ajutoare pentru persoanele în vârstă sau persoanele cu handicap;
- acordarea de subvenții școlare copiilor francezi care frecventează școli franceze;

În fiecare an, ambasadorul sau consulul prezintă consiliului consular un raport privind situația circumscripției consulare. Consilierii consulari acționează ca reprezentanți aleși local, care reprezintă punctul de contact al cetățenilor cu reprezentanții statului din străinătate (posturi diplomatice sau consulare).

În timp, în cadrul comunității franceze din afara Franței au fost înființate mai multe asociații:

⁴ Français de l'étranger- așa cum sunt denumiți în Legea nr. 2013-659 privind reprezentarea resortisanților francezi stabiliți în afara Franței

⁵ <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000027734839/>

Union des Français de l'étrangers (UFE), fondată în 1927, și a cărei utilitate publică a fost recunoscută din 1936⁶

Français du Monde – ADFE, înființată în 1980 și a cărei utilitate publică a fost recunoscută din 1986.⁷

Fédération internationale des Accueils français et francophones d'expatriés(FIAFE), care reunește peste 200 de centre în întreaga lume.⁸

Grecia

Politica statului elen față de grecii emigranți este prevăzută în Constituția elenă, la articolul 108⁹:

„1. Statul trebuie să se preocupe de emigrarea grecilor și de menținerea legăturilor acestora cu țara de origine. Statul trebuie să participe, de asemenea, la educația, promovarea socială și profesională a grecilor care lucrează în afara statului.”

Pot fi identificate o serie de organisme cu atribuții legate de problemele grecilor din străinătate: Consiliul Mondial al Grecilor din Străinătate (SAE)¹⁰ este o asociație cu caracter internațional care este organizat și funcționează în temeiul Legii nr. 3480/2006. Secretariatul General al Grecilor din Străinătate, înființat în 1983 în cadrul Ministerului Afacerilor Externe, ca organism guvernamental elen responsabil cu planificarea, coordonarea și punerea în aplicare a politicii privind diaspora elenă, a înregistrat aproximativ 3.000 de comunități, organizații și asociații naționale locale, din prima etapă, din a doua etapă (federații ale comunităților și organizațiilor care funcționează la nivel național sau statal al unei țări) și din a treia etapă (confederații care operează la nivel internațional).

Consiliul SAE formulează cadrul instituțional al tuturor organizațiilor menționate mai sus. Temeiul existenței acestei organizații este identificat chiar în Constituția elenă, la art. 108¹¹, rolul său fiind acela de organism consultativ al statului elen care facilitează exprimarea (culturală) a tuturor comunităților elene din afara granițelor. SAE este împărțit în

⁶ <https://ufe.org/presentation/>

⁷ <https://www.francais-du-monde.org/qui-sommes-nous/>

⁸ <https://www.fiafe.org/>

⁹ <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/001-156%20aggliko.pdf>

¹⁰ <http://saeoceania.org.au/elements/pages/about/>

¹¹ Idem.

șapte regiuni (Canada, SUA, America Centrală și de Sud, Europa, fosta U.S.S.R., Oceania – Orientul Îndepărtat și Africa – Orientul Apropiat/Orientul Mijlociu).

Forma organizatorică pentru asociațiile comunităților de greci în străinătate depinde de opțiunile oferite de legislația țării în care își au sediul. Organizațiile diasporei din Grecia, înființate de persoane care emigrează din alte țări, ar avea, în mod normal, statutul de ONG.

În ceea ce privește structurile cu atribuții în domeniu din cadrul Parlamentului elen, ar trebui menționată și Comisia Specială pentru grecii din afara granițelor. Comisia menționată se ocupă de:

- aspecte legate de comunicare, cooperare, dezvoltare și apropierea Parlamentului elen de grecii din străinătate;
- sprijinul administrativ pentru activitatea desfășurată în Grecia și în străinătate de SAE, precum și de Asociația Interparlamentară Elenă Mondială;
- participarea și implicarea delegațiilor parlamentare la evenimente găzduite de asociațiile grecilor din străinătate.¹²

Irlanda

Irlanda a formulat o politică cu privire la gestionarea relațiilor cu cetățenii de origine irlandeză din afara țării în anul 2020, aceasta fiind elaborată pentru perioada 2020-2025.

Strategia din 2020 a fost formulată în jurul a cinci obiective majore¹³:

1. Oameni
Obiective subsidiare: angajarea diasporei irlandeze în viața politică din Irlanda, măsuri de securitate socială pentru categoriile vulnerabile, facilitarea migrației legale
2. Valori
Obiective subsidiare: recunoașterea realizărilor irlandezilor din străinătate, sprijinirea minorităților sexuale irlandeze din străinătate, abordarea persoanelor cu etnie mixtă (parte irlandeză)
3. Prosperitate
Obiective subsidiare: organizarea de hub-uri de afaceri regionale, sprijin pentru comerț și investiții, negocierea de acorduri bilaterale
4. Cultură

¹² Informații compilate în baza răspunsului parlamentului elen la chestionarul ECPRD 2811

¹³ <https://www.dfa.ie/media/globalirish/Diaspora-Strategy-2020-English.pdf>

Obiective subsidiare: învățarea limbii gaelice, înființarea de platforme digitale prin intermediul cărora se pot menține legăturile cu irlandezii din afara granițelor, cooperare cu centrele de cultură irlandeză

5. Influență

Obiective subsidiare: promovarea programelor existente, investiții în programe de tineret, promovarea programelor de studii în străinătate.

În perioada 2004-2014, prin intermediul „Programului de sprijin pentru emigranți” s-a oferit asistență financiară pentru mai bine de 470 de organizații de irlandezi din peste 30 de țări, cu granturi în valoare totală de peste 126 milioane de euro.

Programul de sprijin pentru emigranți finanțează proiecte pentru diverse scopuri:

- menținerea tradițiilor și sărbătorilor;
- încurajarea sentimentului de apartenență la naționalitatea și identitatea irlandeză;
- continuarea activităților Forumului Economic Irlandez Global;
- sprijinirea rețelelor de afaceri pentru conectarea irlandezilor din țară și străinătate;
- îmbunătățirea conștientizării și înțelegerii experienței emigranților și a diasporei.

În 2009 și 2010, ca răspuns la criza economică, au fost înființate Forumul Economic Irlandez Global¹⁴ și Rețeaua Globală Irlandeză. Forumul și Rețeaua oferă mecanisme pentru cetățenii de origine irlandeză cu performanțe economice sau academice din străinătate, să se conecteze cu țara de origine și să identifice modalități de a contribui la continuarea redresării și dezvoltării economice a Irlandei.

Italia

Pilonii principali ai politicii italiene privind relația cu diaspora sunt următorii:

- 1) o rețea de instituții consulare, culturale și educaționale în străinătate;
- 2) un sistem de organisme locale de consultare;
- 3) o rețea de consilii regionale pentru emigrare;
- 4) reprezentare parlamentară pentru italienii din străinătate;
- 5) o autoritate guvernamentală specifică pentru italienii din străinătate;

¹⁴ <https://www.dfa.ie/our-role/policies/our-work/casestudiesarchive/2015/november/global-irish-economic-forum-2015/>

6) o rețea transnațională unică de centre de consiliere socială, denumită „Patronati”.

În anii '80, Italia a organizat sistemul de reprezentare și consultare pentru cetățenii săi din străinătate pe mai multe niveluri.

La nivel local, legile 205 din 1985¹⁵ și 172 din 1990¹⁶ au reprezentat baza normativă a înființării și organizării comitetelor italienilor din străinătate (COMITES). Fiecare COMITES local este ales direct de italienii din străinătate și cooperează cu autoritatea consulară relevantă, în vederea protejării intereselor resortisanților cu reședința în districtul acoperit de COMITES. Sarcina sa este de a identifica nevoile sociale, culturale și civile ale comunității și de a promova inițiative în chestiuni legate de viața socială și culturală.

Consiliul general al italienilor din străinătate, înființat prin Legea 368 din 1989¹⁷, îndeplinește, la nivel global, aceeași funcție pe care COMITES o îndeplinesc la nivel local. Acesta consiliază Guvernul și regiunile cu privire la chestiuni de interes major pentru italienii din străinătate: condiții de viață, educație și servicii sociale, sprijin financiar pentru asociații, informații pentru italienii din străinătate, activități consulare etc. Deoarece dețin calitatea de organisme consultative formale reprezentând italienii din străinătate, avizele și recomandările pe care Consiliul le adresează instituțiilor italiene (în special Guvernului și Parlamentului) pot viza, de asemenea, aspecte legate de protecția socială (în special pensiile și asistența socială pentru persoanele cele mai defavorizate).

Reglementarea sistemului italian de reprezentare a diasporei poate fi găsită în Legea 459 din 2001¹⁸, care a făcut posibilă exercitarea dreptului de a alege și de a fi ales pentru cetățenii italieni cu reședința în străinătate, fără a fi necesară revenirea la vot în Italia. În conformitate cu această legislație, toți cetățenii italieni care au împlinit vârsta legală de vot (18 ani) înscrși în Registrul italienilor din străinătate, pot vota prin poștă și pot candida pentru alegerile respective.

Cele mai inovatoare instituții italiene în legătură cu diaspora sunt centrele italiene de consiliere socială, cunoscute sub numele de „Patronati”. „Patronati” sunt organizate ca organizații non-profit legate de sindicate sau asociații corporatiste, care furnizează servicii în domeniul protecției sociale, al emigrației și al imigrației. Serviciile lor sunt gratuite pentru toți beneficiarii, nefiind necesară o aderare formală la aceste structuri. Scopul lor este să furnizeze servicii cetățenilor italieni, temporar sau permanent stabiliți în străinătate, în principal în materie de securitate socială. „Patronati” își desfășoară activitatea, în Italia și în străinătate, sub autoritatea Ministerului Muncii și Politicilor Sociale din Italia.¹⁹

¹⁵ http://www.esteri.it/mae/doc/l205_1985.pdf

¹⁶ http://www.esteri.it/mae/doc/l172_1990.pdf

¹⁷ <https://www.esteri.it/MAE/normative/leg6.11.89.pdf>

¹⁸ <https://www.camera.it/parlam/leggi/01459l.htm>

¹⁹ <https://www.inas.it/chi-siamo/>

Lituania

Nu există niciun document precum o strategie națională. Principalul document este programul „Global Lithuania” menționat anterior, aprobat de guvern pentru perioada 2011-2019. Principalul obiectiv al programului este de a finanța diverse proiecte, în principal culturale, ale comunităților lituaniene din străinătate. În 2009, Guvernul Lituaniei a înființat Comisia pentru coordonarea afacerilor lituanienilor care trăiesc în străinătate. Comisia prezidată de prim-ministru este formată din 8 miniștri și 8 membri ai Consiliului de administrație al Comunității Mondiale lituaniene și se întrunește de două ori pe an.²⁰ Acest program este pus în aplicare de către 13 instituții de stat.

Comisia mixtă a Parlamentului Republicii Lituania și a Comunității Mondiale Lituaniene este formată din 10 de membri ai parlamentului și 10 membri ai Comunității Mondiale lituaniene.

Polonia

Un act normativ privind diaspora Poloniei, în special în ceea ce privește politicile de repatriere, este Legea Repatrierii din 5 noiembrie 2000²¹. În cuprinsul său, Legea reglementează posibilitatea dobândirii cetățeniei poloneze prin mijloace speciale față de cele convenționale, în speță folosind criteriul originii naționale a solicitantului cetățeniei. Astfel, potrivit art. 4 și urm, pentru persoanele care pot dovedi originea lor poloneză, se poate aplica procedura de dobândire a cetățeniei în condițiile Legii sus-menționate. Pentru a dovedi apartenența la originea poloneză, art. 5 stabilește următoarele criterii:

1. cel puțin unul dintre părinți sau bunici sau doi dintre străbunici să fi avut cetățenie poloneză,
2. persoana solicitantă să poată demonstra originea etnică poloneză, în special prin limbă, tradițiilor și obiceiuri.
3. persoana solicitantă a deținut cetățenia poloneză, iar cel puțin un părinte, un bunic sau doi străbunici dețineau cetățenia poloneză și îndeplinește condiția prevăzută la alin. (1) pct. 2
4. condiția prevăzută la alin. (1) pct. 1 se consideră îndeplinită în cazul în care cel puțin un părinte, un bunic sau doi străbunici ai solicitantului și-au confirmat apartenența la națiunea polonă, în special pe calea tradițiilor și a obiceiurilor.

Decizia de constatare a îndeplinirii condițiilor sus-menționate este emisă de un consul.

²⁰ <https://innovationinpolitics.eu/showroom/project/global-lithuania-state-and-diaspora-cooperation/>

²¹ https://www.legislationline.org/download/id/6571/file/Poland_Repatriation_act_2000_eng.pdf

În conformitate cu art. 7 al Legii, are vocație de a beneficia de obținerea cetățeniei prin procedura repatrierii și minorul cetățeanului repatriat. Cu toate acestea, în cazul în care doar unul dintre părinți este repatriat, minorul poate dobândi cetățenia poloneză numai cu consimțământul celuilalt părinte, printr-o declarație valabil exprimată în fața unui consul. Un minor rămas sub tutelă poate dobândi cetățenia poloneză prin repatriere dacă repatrierea se face cu consimțământul tutorelui, consimțământ exprimat printr-o declarație în fața unui consul.

Situațiile în care nu se poate aplica procedura repatrierii sunt limitativ prevăzute în cadrul art. 8 după cum urmează:

- 1) când a fost retrasă cetățenia poloneză dobândită prin repatriere,
- 2) persoana a fost repatriată din Republica Polonă sau Republica Populară Polonă, în baza acordurilor de repatriere încheiate în anii 1944-1957 de Republica Polonă sau de Republica Populară Polonă.

Principala platformă consultativă din Polonia pentru probleme de diaspora este Consiliul consultativ al diasporei poloneze, înființat de președintele Senatului în 2002. Acesta este alcătuit din reprezentanți ai principalelor organizații din diaspora poloneză din întreaga lume (până la 12 de membri propuși de organizațiile diasporei și numiți de președintele Senatului, sunt cetățeni cu reședința în străinătate sau persoane de origine poloneză). Durata mandatului Consiliului coincide cu durata mandatului Senatului. Consiliul are sarcina de a emite avize cu privire la chestiuni importante pentru diaspora poloneză și cu privire la proiectele legislative privind polonezii din străinătate. Cu toate că, aceste avize nu sunt obligatorii din punct de vedere juridic, pot fi luate în considerare de către prezidiul Senatului.²²

Un alt organ consultativ este „Congresul mondial al comunității poloneze și al polonezilor din străinătate”.²³

Sprijinirea educației în limba polonă în afara granițelor este una din principalele priorități ale politicii privind diaspora a Poloniei

Activitățile legate de sprijinirea cetățenilor polonezi din străinătate în domeniul pensiilor se află la standardele impuse de dreptul Uniunii Europene. Regulamentele UE privind coordonarea securității sociale au înlocuit convențiile și acordurile bilaterale în materie de securitate socială încheiate anterior de Polonia în relațiile cu statele membre.²⁴

²² <https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/public/k8eng/noty/involvement.pdf>

²³ <https://ipn.gov.pl/en/news/1354,5th-World-Congress-of-Polish-Communities-and-Poles-from-abroad-Warsaw-20-23-Sept.html>

²⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ac10521>

Portugalia

În cadrul Ministerului Afacerilor Externe a fost înființată o direcție pentru a asigura sprijinul social și juridic al cetățenilor portughezi care locuiesc în străinătate și al comunităților portugheze din străinătate, cu măsuri de incluziune socială și culturală și de formare profesională. Funcționarea direcției are la bază: Decretul nr. 9/2012 din 19 ianuarie 2012²⁵ și prin Ordinul ministerial nr. 30/2012 din 31 ianuarie 2012.²⁶

Pe lângă această direcție Consiliul Comunităților Portugheze este organismul consultativ al guvernului pentru politicile referitoare la comunitățile portugheze din străinătate. Are un număr de 80 de membri, aleși de cetățenii portughezi cu reședința în străinătate, care au dreptul de vot la alegerile parlamentare.

Există trei comisii speciale: una se ocupă de aspectele sociale și economice, a doua se ocupă de predarea limbii portugheze în străinătate, de cultură, de crearea de asociații și de mass-media, iar a treia de chestiuni consulare și de participarea civică și politică.

Există un consiliu regional al comunităților portugheze cu filiale regionale în: Africa, Asia și Oceania, America de Nord, America Centrală și America de Sud, precum și în Europa.

Slovacia

Biroul pentru slovacii care locuiesc în străinătate²⁷ are principalele atribuții în relația dintre statul slovac și diaspora. Oficiul reprezintă o unitate din cadrul structurilor Ministerului Afacerilor Externe și Europene al Republicii Slovace.

Finanțarea anuală pentru proiectele ce privesc slovacii care locuiesc în străinătate se realizează din bugetul de stat. Proiectele desfășurate au ca scopuri principale conservarea și dezvoltarea limbii și identitatea culturală și națională a cetățenilor din diaspora.

Pe lângă această activitate, solicitanții slovaci care locuiesc în străinătate primesc certificatul de cetățean slovac din străinătate, în temeiul căruia dobândesc dreptul să locuiască și să lucreze în Slovacia și să obțină cetățenia printr-o procedură simplificată.²⁸

Organizații ale slovacilor care locuiesc în străinătate din întreaga lume se reunesc în „Worldwide Society of Slovaks”. În cadrul acestei societăți există aproximativ 100 de organizații membre.

²⁵ <https://dre.pt/application/file/a/544203>

²⁶ <https://dre.pt/application/file/a/543845>

²⁷ <https://www.uszz.sk/>

²⁸ Secțiunea 7 din Legea 474/2005 privind viața în străinătate a cetățenilor slovaci

Slovacia cooperează cu persoane fizice, organizații naționale, dar și cu instituții (școli, birouri) din străinătate și sprijină activitățile acestora în conformitate cu Legea nr. 474/2005 privind viața în străinătate a cetățenilor slovaci.²⁹

Ungaria

Programe de succes cu privire la diaspora:

Programul Kőrösi Csoma Sándor³⁰

În ianuarie 2013, Secretariatul de stat al Ungariei pentru comunitățile maghiare din străinătate a lansat programul de burse Kőrösi Csoma Sándor. Acesta se ocupă de programe culturale în rândul comunităților maghiare din diaspora. În cadrul programelor, voluntarii călătoresc în comunitățile din diaspora pentru a sprijini programele lor culturale și comunitare în curs, cum ar fi cursurile de limbă maghiară, grupurile populare de dans, școlile de weekend și alte activități care îi ajută să își păstreze patrimoniul și identitatea maghiară. În primul an al programului, în 2013, numai 47 de tineri maghiari au avut posibilitatea de a călători în comunitățile din diaspora, până în 2014 și 2015 acest număr a crescut la 100. Zonele vizate ale programului sunt Statele Unite ale Americii, Canada, Australia, America de Sud, Africa de Sud, Europa de Vest și de Sud și Israel.

Programul Julianus³¹

În 2012, Consiliul pentru Diaspora din Ungaria a decis să lanseze a programul Julianus, cu scopul de a crea un registru cuprinzător al patrimoniului material maghiar: clădiri, opere de artă, monumente, plăci memoriale, străzi, biblioteci, arhive, muzee etc. cu scopul de a promova familiarizarea la scară largă a culturii maghiare.

Programul MIKES Kelemen³²

În noiembrie 2013, Secretariatul de stat pentru comunitățile maghiare din străinătate a lansat programul Mikes Kelemen, care se axează pe salvarea și conservarea patrimoniului material al diasporei (de exemplu cărți, documente ale arhivelor, ziare, imprimate etc.).

²⁹ <http://www.uszz.sk/sk/act-on-the-slovaks-living-abroad-and-on-amendments-and-additions-to-certain-laws>

³⁰ <https://www.korosiprogram.hu/korosi-csoma-sandor-program>

³¹ <https://www.nemzetiregiszter.hu/julianus-program-en>

³² <https://mikesprogram.oszk.hu/hu/about/>

Webografie - (ordonată pe state)

1. <https://www.orpeg.pl/o-nas/podstawowe-informacje/>
2. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ac10521>
3. <https://dre.pt/application/file/a/544203>
4. <https://dre.pt/application/file/a/543845>
5. https://www.nemzetiregiszter.hu/download/9/93/00000/Nemzeti_osszetartozas_torveny.pdf
6. https://www.legislationline.org/download/id/5925/file/Hungary_Citizenship_act_2012_en.pdf#:~:text=any%20person%20who%20becomes%20a,until%20his%2Fher%20citizenship%20terminates.&text=Promulgated%20on%2015%20June%201993.
7. : <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/rzadowy-program-wspolprac-z-polonia-i-polakami-za-granica-w-latach-2015-2020>
8. https://www.legislationline.org/download/id/6571/file/Poland_Repatriation_act_2000_eng.pdf
9. <https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/public/k8eng/noty/involvement.pdf>
10. <https://ipn.gov.pl/en/news/1354,5th-World-Congress-of-Polish-Communities-and-Poles-from-abroad-Warsaw-20-23-Sept.html>
11. <http://www.urm.lt/default/en/news/creation-of-the-global-lithuania-programme-invites-diaspora-to-contribute-to-lithuanias-public-life-#:~:text=The%20creation%20of%20Global%20Lithuania,stayed%20in%20Lithuania%2C%20at%20promoting>
12. <https://innovationinpolitics.eu/showroom/project/global-lithuania-state-and-diaspora-cooperation/>
13. <https://www.dfa.ie/media/globalirish/global-irish-irelands-diaspora-policy.pdf>
14. <https://www.dfa.ie/media/globalirish/Diaspora-Strategy-2020-English.pdf>
15. <https://www.dfa.ie/global-irish/support-overseas/emigrant-support-programme/>
16. <https://www.dfa.ie/our-role-policies/our-work/casestudiesarchive/2015/november/global-irish-economic-forum-2015/>
17. http://www.esteri.it/mae/doc/I205_1985.pdf
18. http://www.esteri.it/mae/doc/I172_1990.pdf
19. <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/services-aux-francais/preparer-son-expatriation/associations-des-francais-de-l-etranger/>
20. <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000027734839/>
21. <https://ufe.org/>
22. <https://www.fiafe.org/>
23. <http://saeoceania.org.au/elements/pages/about/>
24. <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/001-156%20aggliko.pdf>

25. https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/krajane/financni_podpora/program_podpory_ceskeho_kulturniho.html
26. https://www.mzv.cz/file/1574645/Concept_of_the_Czech_Republic_s_Foreign_Policy.pdf
27. <https://www.zakon.hr/z/507/Zakon-o-odnosima-Republike-Hrvatske-s-Hrvatima-izvan-Republike-Hrvatske>